

in re omnino certa; quæ probatur primo ex illis Scripturæ locis, in quibus hominibus vere pœnitentibus, seque post peccatum per amorem, dolorem, et contritionem ad Deum convertentibus, vera justificatio et remissio peccati promittitur, ut est illud Ezech. 18: *Convertimini ad me, et ego convertar ad vos*, et alia similia, quæ omitto, tum quia vulgaria sunt, tum quia in materia de pœnitentia et de gratia latius tractantur. Ex quibus colligimus, non solum posse hominem justificari ante realem susceptionem baptismi, verum etiam frequenter ita fieri, quia interior cordis motus in Deum, et adversus peccatum uno momento perficitur, priusquam homo baptizari possit. Nam baptismus et ab alio conferendus est, et temporis successionem requirit; motus autem interior et ab alio non pendet, præterquam a Deo, et ab ipso homine peccatore, et in instanti perfici potest. In hujus autem veritatis confirmationem habemus illustre exemplum Act. 10, ubi Cornelius, antequam baptismum susceperet, justificatus est, et prædicante Petro, Spiritus Sanctus cecidit super multos, qui nondum baptizati fuerant, de quibus Petrus dixit: *Numquid aquam quis prohibere poterit, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut et nos?* Secundo probatur hæc veritas testimoniis Patrum, ex quibus multa congeruntur in decretis de Consecr., dist. 4, præsertim in cap. Baptismi vice, et in cap. Non dubito, ex Augustin., lib. 4 de Baptismo, cap. 22 et seq. Idem Augustin., lib. 2 contra litteras Petil., ubi in illo hæretico contrarium errorem damnat; citatur etiam Augustin. in lib. 8 de Civit. Dei ab Innoc. III, in cap. Apostolicam, de Presbytero non baptizato, ubi etiam refert Ambrosium, oratione de obitu Valentiniani, circa fin., ubi inter alia inquit: *Audio vos dolere, quod non acceperit sacramentum baptismatis; atqui hoc etiam in votis habuit. Non ergo habuit gratiam, quam desideravit? Non habuit, quod poposcit? Imo, quia poposcit, accepit.* Idem late docet Bernardus, dicta epist. 77, ubi inter alia ponderat, dixisse Christum Marci ult.: *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur; non vero dixisse: Qui non baptizatus fuerit, condemnabitur, quia per fidem vivam homines justificari possunt etiamsi baptismum re ipsa non suscipiant.* Quod etiam vere docuit Hugo Victorinus, lib. 2 de Sacram., part. 6, cap. 7. Propter quod Trident. Concil., sess. 6, cap. 4, docet, post Evange-

lium promulgatum neminem transferri a statu peccati in statum gratiæ, sine lavacro regenerationis, aut ejus voto. Ita exponens verba Christi Joan. 3: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Tertio adjungi potest ratio, quia interior justificatio fit per infusionem gratiæ, et charitatis, per quam etiam peccatum expellitur; sed ultima dispositio ad hanc justitiam potest haberi prius tempore, quam homo realiter baptizetur; ergo etiam ipsa justificatio. Minor probatur, quia juxta Concil. Trident., sess. 6 et 14, ultima dispositio ad justitiam est vera pœnitentia ex amore Dei super omnia procedens, cum voto præstandi reliqua, quæ necessaria sunt. Hoc autem totum fieri potest ante baptismum, ut per se notum est, et ex dictis etiam est probatum. Consequentia vero principalis argumenti probatur tum Scripturis, quia cor contritum et humiliatum Deus non despicit, sed diligit potius diligentes se; tum ratione theologica, quia facienti quod in se est, per gratiæ auxiliium, Deus non denegat suam gratiam, et justitiam; tum ratione morali, quia voluntas pro facto reputatur, ubi facultas deest, præsertim apud Deum, qui corda intuetur; tum denique ratione philosophica, quia, posita ultima dispositione, statim infunditur forma.

3. *Corollarium.* — Ex quibus infero, non satis perfecte scripsisse Pamelium super epist. 54 Cypriani, circa finem, improbabile esse eorum sententiam, qui solam contritionem sufficere plerumque existimant ad remissionem peccati absque baptismum re ipsa suscepto. Unde subdit inferius, etiam si ordinarie non sit peccatorum remissio in decedentibus sine confessione et baptismum, tamen interdum, atque in necessitate operari Deum sine sacramento. Ex quibus verbis colligere licet, quid ipsum moverit ad eam sententiam, nimirum, quia Patres solum docent, contritionem sufficere sine baptismum in casu necessitatis, ut constat ex Cypriano ibi, et Augustin., lib. de Natura boni contra Manichæos, cap. ult., et lib. 4 de Adulterinis conjugis, cap. ult. Verumtamen hæc sententia sustineri quidem posset, si sermo esset de ultima salute, seu gloriæ consecutione, ut statim dicam; tamen loquendo de justificatione et remissione peccati, defendi non potest, quia non solum non est improbabile ad hujusmodi effectum sufficere contritionem cum voto baptismi absque reali susceptione sacramenti; verum potius est certum et Ca-

tholicum dogma, ut probant quæ adducta sunt, et quæ tradit Concil. Trident., sess. 6 et 14. Atque hinc fit, ordinarie accidere posse adultum catechumenum justificari ante realem susceptionem sacramenti. Quia juxta legem gratiæ ordinariam fieri facile potest, ut veram contritionem habeat, prius tempore, quam baptizetur. Neque hoc est contra mentem Sanctorum, qui necessitatem aliquam requirunt. Nam hic etiam intercedit aliquis modus necessitatis, eo quod non sit in potestate hominis statim et in momento baptizari, sicut est in hominis potestate statim ac sine dilatione converti, cum qua perfecta conversione conjuncta est sanctificatio, ac peccati remissio. Contra hanc vero doctrinam objici possent nonnulla Patrum testimonia, quæ non minus possunt contra sequentem conclusionem urgere, et ideo inferius melius proponentur.

4. *Secunda conclusio.* — *Objectio.* — *Diluitur.* — *Objectio.* — *Respondetur.* — Dico secundo: regulariter ac per se loquendo, non assequuntur homines beatitudinem absque reali susceptione baptismi; interdum tamen accidere id potest, interveniente impedimento suscipiendi sacramentum. Assertio est certa, et quoad priorem ejus partem habemus exempla Actor. 9 et 10, ubi Paulus ait: *Centurio et alii fideles, qui per fidem et interiorum conversionem justificati fuerant, et Spiritum Sanctum acceperant, baptizati sunt ut æternam vitam consequi possent.* Unde Augustin., lib. 4 de Bapt., cap. 21, sic inquit: *Si contritus post Spiritum Sanctum acceptum baptizari noluisse, contempti sacramenti reus fieret.* Et infra dicit: *Bono catechumeno deest baptismus ad consequendum regnum cælorum.* Et lib. 4 Quæst. ad Simplicianum, quæst. 2: *In quibusdam, inquit, tanta est gratia fidei, quanta non sufficit ad capessendum regnum cælorum, sicut in catechumenis, ut in Cornelio, antequam sacramentorum participatione incorporaretur Ecclesiæ.* Et infra: *Fiunt conceptiones quædam fidei conceptibus similes; non tamen solum concipi opus est, sed etiam nasci, ut ad vitam perveniatur æternam.* Et similia habet quæst. 33 in Num. Quæ omnia per se intelligenda sunt, ac seclusa necessitate, quæ omnino cogat hominem sine baptismum mori. Dices, idem esse de justitia seu sanctitate; quæ est ergo differentia quam Augustinus significat, quamque etiam nos in hac, et præcedenti conclusione indicavimus? Respon-

detur, esse quidem in hoc similitudinem, quod sacramentum baptismi per se institutum sit, ut medium necessarium tam ad remissionem peccati, quam ad beatitudinem obtinendam; tamen est differentia, respectu adultorum, quod regulariter ac moraliter loquendo, non possunt tam cito baptismum recipere, quam remissionem peccati obtinere, si, quod in ipsis est, facere et præstare velint; at vero respectu gloriæ, quantumvis interiorius perfecte se disponant, non possunt statim illam consequi, et ideo frequenter ac regulariter possunt prius re ipsa baptizari, quam ad beatitudinem perveniant. Et hæc est tota ratio hujus partis; nam baptismus re ipsa susceptus per se loquendo, est medium necessarium ad capessendum regnum cælorum, ut constat ex verbis Christi, Joan. 3, et est etiam in præcepto, ut ex Matt. et Marci ult. colligitur; sed adulti, per se ac regulariter loquendo, possunt uti hoc medio, et implere hoc præceptum, antequam moriantur; ergo moraliter loquendo, hoc est illis necessarium. Atque hinc facile probatur altera pars conclusionis, quod frequenter docent Patres supra citati, et est res omnino certa, quia non est dubium, quin possit interdum accidere, ut fidei catechumeno, vereque pœnitenti, et in extrema vitæ necessitate posito, desit copia baptismi, reliquo tempore vitæ usque ad mortem. Hoc enim humanum est, neque est quod fingamus miracula aut extraordinariam Dei providentiam, ut evitentur hujusmodi pericula et naturales defectus; ipsaque experientia docet, hoc sæpe accidisse in necessitate sacramenti baptismi, et frequenter in sacramento pœnitentiæ. Posito ergo hujusmodi eventu, necesse est, hujusmodi hominem per contritionem justificatum sine reali susceptione baptismi salvari, quia vera justitia usque ad mortem conservata perducit hominem ad regnum cælorum. Conservatur autem usque ad mortem, si nullum peccatum mortale interveniat; qui autem omittit baptismum ob solam impotentiam, in hoc non peccat, et simul potest alia peccata vitare, cum sit justus, et auxilium Dei illi non desit. Ergo si id faciat, salvabitur ex vi justitiæ comparatæ per contritionem et baptismum in voto, etiam si decedat absque baptismum in re suscepto. Dices: ergo, si in aliqua debita opportunitate catechumenus ex negligentia baptismum omittat, ut mortaliter peccet, et amittat justitiam, postea non poterit salvari, si baptizari non possit. Respondetur, si post

priorem culpabilem omissionem illius peccati vere coneratur, non minus poterit per illam secundam contritionem, et baptismi votum salvari, quando deest copia baptismi, quam prius posset, si eadem necessitas occurrisset. Nam baptismus flammis iterabilis est, et per quamcumque contritionem remittitur culpa, etiam si sæpius iterata sit, et comparata iustitia, quæ postea non amittitur absque novo peccato.

5. *Impugnatur conclusio ex variis Sanctorum testimoniis.* — Sed objici possunt contra dicta varia Sanctorum testimonia. Primum sit, quod Siricius Papa, et alii antiqui Pontifices monent, non esse negandum alicui baptismum in necessitate existenti, ne ob defectum necessarii remedii regno cælorum privetur; sentiunt ergo baptismi susceptionem esse necessariam ad obtinendam gloriam, nec sufficere desiderium ejus, alioqui nullum crearetur periculum homini petenti baptismum ex denegatione illius, quia per suum desiderium posset salvari. Secundo Ambr., lib. de His qui initiantur, cap. 4: *Credit, inquit, catechumenus, sed nisi baptizetur, remissionem peccatorum non potest obtinere, neque gratiæ munus haurire.* Tertio, Augustin., lib. 4 de Bapt., cap. 21, inquit: *Deest bono catechumeno baptismus ad capessendum regnum cælorum, sicut deest malo baptizato vera conversio: qui enim dicit: Nisi quis renatus fuerit, etc., dixit etiam: Nisi abundaverit iustitia vestra, plus quam scribarum et pharisæorum, etc.; sicut ergo malo baptizato in re ipsa necessaria est conversio, ut salvus fiat, ita bono catechumeno re ipsa necessarius est baptismus, ut regnum cælorum obtineat.* Unde idem Augustin., tract. 13 in Joan.: *Quantumcumque, ait, catechumenus proficiat; adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat, non illi dimittitur, nisi cum pervenerit ad baptismum.* Ubi per sarcinam iniquitatis videtur intelligere reatum amittendi regnum cælorum ex peccato contractum. Unde lib. 3 de Anima et de ejus origine, cap. 9, indicat, credendum non esse, catechumenum sine baptismo mortuum ad beatitudinem pervenisse; et lib. de Confession., cap. 4, de seipso dicit, quamvis ante baptismum fidem haberet, deque peccatis commissis pœniteret, nunquam de obtenta illorum remissione fuisse securum, donec illam in baptismo esset assecutus. Quarto Fulgentius, de Fide ad Petrum, cap. 3, circa finem: *Ex illo, inquit, tempore, in quo Salvator dixit:*

Nisi quis renatus fuerit, etc., absque sacramento baptismatis, præter eos, qui in Ecclesia sine baptismate pro Christo sanguinem fundunt, nec regnum cælorum potest quisquam accipere, nec vitam æternam. Ubi notanda est illa exceptio, quæ (ut juristæ dicunt) firmat regulam. Igitur ex sententia Fulgentii solus baptismus sanguinis sufficit sine baptismo aquæ ad obtinendum regnum cælorum.

6. Quinto, eandem sententiam difficillime confirmat Gennadius, l. de Eccles. dog., c. 74, dicens: *Baptizatis tantum iter esse salutis credimus. Nullum catechumenum, quamvis in bonis operibus defunctum, vitam æternam habere credimus, excepto martyrio, ubi tota baptismi sacramenta complentur.* Sexto, Nazianz., orat. de Baptism., circa medium, dicit, catechumenos esse in vestibulo pietatis, ad quam per baptismum intrant. Unde subdit inferius: *Quid autem inquires, quosdam privari baptismate vel propter infantiam, vel propter inopinatam aliquem casum, quo efficitur, ut neque cupientibus gratia potiri liceat?* Et inferius concludit hujusmodi homines, nec cælesti gloria, nec suppliciis a justo iudice affici, utpote, qui licet signati non fuerint, improbitate tamen carent, atque hanc jacturam passi potius fuerint, quam fecerint. Septimo, afferre possumus Richardum et Hugonem Victorinum, qui de sacramento pœnitentiæ dixerunt, per solam contritionem et votum ejus non omnino remitti æternæ pœnæ reatum, nisi sacramentum ipsum suscipiatur. Videtur enim eadem ratio esse de baptismo.

7. Hæc Patrum testimonia, generatim loquendo, partim intelligi possunt eodem modo, quo verba Evangelii, partim sunt pie exponenda, de illo qui baptismum voluntarie omittit, cum possit ante mortem illum suscipere, partim vero sunt corrigenda, quia nonnulla certe commodam expositionem non admittunt. Sed facilius omnia expendantur, si per singula verba breviter discurremus. Ad 1 respondetur, quamvis possit quis sine baptismo salvari ob impotentiam recipiendi illum, multo tamen certiore esse salutis consecutionem, si homo sine baptismo non deceat, quia vera contritio difficilis valde est, et ideo in magno periculo constituitur fidelis, si tempore necessitatis ei sacramentum denegetur. Nam fortasse illo suscepto salvabitur, et sine illo condemnabitur, non quia impossibile sit sine illo salvari, sed quia fortasse veram contritionem non habebit, et hoc periculum merito docent esse cavendum Siricius et

alii Pontifices. Adde sacramentum ipsum, per se loquendo, esse necessarium, et ideo negandum non esse tempore necessitatis ab Ecclesiæ ministris. Nam sicut fidelis tenetur illud accipere in illo præsertim articulo, ita et ipsi tenentur illud ministrare, si moraliter possint. Ad 2 respondetur, Ambros. exponendum esse de baptismo in re, vel in voto. Sola enim fides non sufficit catechumeno ad remissionem peccatorum et gratiam consequendam, nec pœnitentia seu contritio illi sufficeret, nisi votum baptismi includeret. Ad 3 respondetur, non oportere similitudinem in omnibus tenere. Bono ergo catechumeno adhuc deest sacramentum baptismi, per se loquendo, et in hoc tenet comparatio inter illum et baptizatum peccatorem, qui indiget conversione. Est autem differentia, quod vera conversio possit semper re ipsa exhiberi; unde non potest in solo voto sufficere; imo si proprie loquamur, non potest contineri in voto, id est, aliquo alio priori actu, qui non sit ipse supernaturalis conversio in Deum, et aversio a peccato propter Deum. Cum enim ipsa interior conversio sit ultima dispositio ad gratiam, non potest sine illa obtineri secluso sacramento, quia non potest forma introduci sine ultima dispositione. At vero exterior susceptio sacramenti, neque est ex natura sua dispositio ad gratiam, sed solum ex institutione est necessaria, nec semper est in hominis potestate, et ideo interdum potest votum illius sufficere. Ad alterum locum Augustini, qui revera difficilis est, respondetur, per sarcinam iniquitatis non potuisse August. intelligere reatum æternæ pœnæ, cum per se satis constet, hunc reatum tolli cum ipsa culpa, quod tam est frequens apud August., ut verisimile non sit, eum in hoc dubitasse. Possumus ergo per sarcinam iniquitatis intelligere reatum aliquem pœnæ temporalis. Unde dicit, hanc sarcinam non remitti nisi in ipso baptismo, quia ex ordinaria ac certa lege plenaria remissio totius culpæ et pœnæ non nisi per sacramentum datur. Unde fit, ut regulariter loquendo, catechumenus, qui per solum anteriorem actum justificatur, semper maneat obnoxius alicui temporali pœnæ. Vel, si hoc non satisfacit, quia non est in universum necessarium, dici potest catechumenus justus portare sarcinam iniquitatis, quia licet illi sint remissa peccata, tamen id factum est in ordine ad baptismum suscipiendum, ad quod manet obligatus, et ideo, donec sacramentum re ipsa suscipiat, non censetur om-

nino liber ab illo onere, quod dici potest ex peccatis ortum, quia ob remissionem peccati impositum est. Atque hac etiam ratione non censetur catechumenus secundum præsentem statum satis expeditus et aptus ad regnum cælorum, sed necesse est, ut per ipsum sacramentum amplius se disponat, si tamen possit. Tertius Augustini locus facilius est; solum enim dicit, infantes non posse sine baptismo salvari, quod postea videbimus; indicat tamen eandem esse rationem de adultis. Nam objicit de bono latrone, qui sine baptismo salvatus est; et de quodam Dinocrate fratre sanctæ Perpetuæ, qui mortuus fuit sine baptismo, et tamen precibus sororis suæ salutem est consecutus; et de latrone quidem respondet, fortasse fuisse baptizatum, non tamen necessarium erat Augustino de latrone esse sollicitum, quia tunc nondum erat baptismus ad salutem necessarius. De Dinocrate vero similiter respondet Augustin. fortasse fuisse baptizatum; post baptismum autem peccasse, et ideo post mortem fuisse in pœnis, de quibus sorore orante liberatus est. Sed si sit sermo de pœnis inferni, non video, cur sit credibilis ab eis fuisse liberatum per orationem sororis, si decessit baptizatus, quam si catechumenus, quia secundum legem ordinariam, tam impossibile est salvari sine pœnitentia post peccatum commissum post baptismum, quam sine baptismo ratione peccati originalis et aliorum, quæ possunt baptismum antecedere. Si vero sit sermo de pœnis purgatorii, sicut potuit ad illas pervenire jam baptizatus propter peccata commissa post baptismum, ita etiam potuit catechumenus ad easdem pœnas deduci, si per contritionem justificatus fuit, non tamen ita perfecte, ut plenam remissionem peccatorum obtineret. Potuit ergo Dinocrates ab illis pœnis, sororis orationibus, liberari, etiam si catechumenus mortuus fuisset. Quæ ratio, ut verum fatear, convincit, responsionem Augustini, etsi sufficiens fuerit ad eludendam et enervandam objectionem, non tamen fuisse necessariam, faciliusque potuisse respondere per distinctionem baptismi in re, vel in voto, si illius meminisset. Quamvis autem de illa tacuerit, nunquam tamen eam negavit, nec negare potuit, cum ex doctrina ejus, et ex aliis locis supra citatis constet, in casu necessitatis, votum sacramenti sufficere, Deumque supplere quod non voluntas, sed necessitas abstulit, ut ex doctrina ejusdem Augustini late docet Waldensis, tom. 2 de Sacram., c. 97 et 98.

Quartus locus Augustini eandem habet responsionem, quæ primo loco ad Siricum data est. Merito enim ante baptismum erat sollicitus de obtenta remissione peccatorum, quæ accepto baptisate multo facilior est, atque securior. Ad 5 respondetur, dictum Fulgentii esse verum, intelligendum tamen esse per se, ac seclusa necessitate et impotentia, vel quod idem est de baptismo in re, vel in voto, quando in re non potest applicari. Quod vero solum excipit martyrium, fortasse ideo est, quia sub baptismo aquæ votum ipsius comprehenditur, vel etiam id fecit ad commendandam excellentiam et speciale privilegium martyrii, quod non solum salvat, ut votum baptismi aquæ, sed quodammodo etiam vi sua, ut inferius latius explicabimus; vel etiam dici potest, neminem sine baptismo mortuum, statim accipere regnum cælorum, excepto martyrio, quia, ut supra dicebam, non fit plena remissio in voto sacramenti sine ipso sacramento; quod tamen privilegium soli martyrio commune est. Hæc vero ultima responsio neque est juxta mentem Fulgentii, qui non loquitur de tempore, seu mora consequendi regnum cælorum, sed absolute de consecutione illius, neque est universiter vera, sed solum regulariter, ut supra dictum est. Ad 6, ex lib. de Ecclesiast. Dogm., D. Thom., quæst. præced., art. 2, ad 2, addit ultimam responsionem, quam nuper dedimus ad Fulgentium; sed valde dubito, an sit ad mentem auctoris, propter ea, quæ dicta sunt, et quia loquitur de catechumeno in bonis operibus defuncto. Fieri autem potest, ut catechumenus per bona opera sua ita satisfaciat pro peccatis suis, ut statim in cælum evolet. Ideo responderi potest, Gennadium loqui de catechumeno habente quidem alia bona opera; voluntarie tamen, seu negligenter omittente baptismum. Ita respondet Glossa ibi, et in c. Baptismi, de Consecr., dist. 4. Non tamen videtur posse accommodari, quia hoc modo non haberet locum exceptio martyrii, quia si quis voluntarie baptismum omitteret, etiam per martyrium salvari non posset. Tenetur enim fidei confessor, si baptizatus non est, prius baptizari, quam martyrium subeat; et ideo si voluntarie baptismum omittat, nihil illi proderit martyrium. Quod si dicas, posse tunc prodesse martyrium, si baptismus jam non sit in potestate, et prioris omissionis hominem pœniteat, sed hoc idem est in baptismo flaminis, ut supra diximus. Necessario ergo retinenda est D. Thom. responsio, dum

melior non occurrerit, et sententia illa moraliter ac regulariter intelligenda est, ut sæpius est dictum. Septimum Nazianzeni testimonium vix habet interpretationem ullam. Nam aperte loquitur de adulto; nam sermonem habet de illo, qui per proprium actum desiderat baptismum. Item manifeste tractat de illo, qui sine ullo peccato suo, sacramento caret, et hunc dicit non pervenire ad regnum cælorum, et, quod obscurissimum est, distinguit tres ordines adultorum baptismo carentium. Nam alii sunt baptismi contemptores; alii non tam animi pravitate, quam stultitia a baptismo aberrarunt; postremi denique absque improbitate passi sunt potius, quam fecerunt baptismi jacturam, et de his postremis, inquit, nec cælesti gloria, nec suppliciis a justo iudice esse afficiendos. Quem locum nonnulli de infantibus explicare volunt, illos solos in illo tertio ordine constituentes. Sed hoc revera est præter mentem Nazianz., qui non solum infantes, sed etiam aliquos adultos in illo ordine numerat, sic enim ait: *Alii ne accipere quidem possunt, vel propter infantiam fortasse, vel propter inopinatum prorsus, et violentum aliquem casum, quo efficitur, ut neque cupientibus quidem gratia potiri liceat.* Possemus autem utcumque exponere Nazianz. de illis adultis, qui desiderant quidem baptismum, non tamen sufficienter se disponunt ad gratiam consequendam. Hi enim propter solum desiderium regnum cælorum non assequuntur. Quod si contingat, eos peccata actualia non commisisse (quod raro vel fortasse nunquam eveniet) non afficiuntur supplicio, scilicet quoad pœnam sensus; aut si alia peccata commiserint, puniuntur quidem propter illa, non tamen propter carentiam baptismi. Ad ultimum ex Rich. et Hug. de S. Victor. respondetur, falsam esse eorum sententiam, ut latius ostendemus, tractando de sacramento pœnitentiæ.

8. *Dubitatio.* — *Tres dicendi modi proponuntur.* — *Primus.* — *Impugnatur hic modus dicendi.* — Superest vero dubium circa præcedentem doctrinam, quale requiratur baptismi votum ad remissionem peccati obtinendam absque reali susceptione sacramenti; cumque certum sit, requiri veram peccatorum contritionem, seu amorem Dei super omnia, difficultas solum esse potest, an præter hos actus requiratur proprium desiderium, et explicitum propositum suscipiendi baptismum, quod baptismi requirit; an vero sufficiat implicitum

desiderium, quod in ipsa contritione et in generali proposito servandi omnia mandata continetur. Quod dubium tractari etiam solet de confessione, seu proposito confitendi peccatum mortale post baptismum commissum. Nam quoad hoc, eadem est utriusque sacramenti ratio, quia æqua est utriusque necessitas in ordine ad suum effectum. Tres igitur possunt esse dicendi modi. Primus est, tam ad justitiam, quam ad gloriam obtinendam esse necessarium expressum desiderium baptismi. Hujus vero opinionis, neque auctorem invenio, neque fundamentum. Quamvis Soto interdum videatur ex parte illi favere; nam licet hic, dist. 5, art. 2, post medium, solum implicitum votum exigere videatur, tamen infra, dist. 44, quæst. 4, art. 5, sub distinctione dicit his, qui non habent notitiam baptismi, sufficere implicitum votum ejus; his vero, qui jam habent baptismi fidem, necessarium esse votum explicitum, quia tenentur, quam primum possint, baptismum suscipere. Sed revera hæc ratio nullius momenti est. Nam quamvis fidelis, dum recogitat sua peccata et de illis dolet, non proponat expresse suscipere baptismum, potest postea baptizari tempore debito. Sicut etiam tenetur restituere alienum, cum primum possit, et tamen non oportet, ut hoc expresse proponat, cum justificatur, sed sufficit generale propositum servandi mandata. Quod si non mutetur, sufficet, ut postea opportunis temporibus impleantur. Deinde sicut is, qui caret notitia baptismi excusatur ab hoc expresso proposito propter ignorantiam, ita, qui habet jam fidem hujus sacramenti, poterit excusari ab expresso desiderio propter actuale inconsiderationem. Fieri enim potest, ut subito excitetur ad considerationem divinæ bonitatis, et suorum peccatorum, quibus illam offendit, nihil prorsus tunc de baptismo considerans, atque ita movetur in Deum per veram conversionem et pœnitentiam. Ergo tunc justificabitur sine alio explicito desiderio baptismi. Quin potius excogitari potest casus, in quo etiam si baptismus memoriæ occurrat, non oporteat propositum seu desiderium explicitum ejus concipere; ut si hujusmodi homo in extremo mortis articulo constituatur, in quo iudicet sibi jam esse impossibile baptizari, ille certe tunc non tenetur absolutum propositum suscipiendi baptismum habere. Est enim illud impossibile, quia jam hic et nunc res iudicatur impossibilis; neque etiam videtur necessarium, ut habeat propositum con-

ditionale, scilicet: Propono baptizari, si hoc periculo eripiar, vel aliter: Vellem baptizari, si possem. Nam hujusmodi actus nullius fere momenti aut fructus sunt in eo casu, in quo apprehenditur conditio ut impossibilis et nunquam exequenda. Erit ergo tunc utilius, in Dei amore, et peccatorum detestatione prorsus occupari. Non est ergo alius actus necessarius, neque afferri potest fundamentum sufficiens hujus necessitatis. Quocirca etiam extra prædictum necessitatis articulum, et posita cognitione et cogitatione baptismi, non videtur specialiter necessarius hic actus ex vi alicujus specialis præcepti, aut institutionis, propter quam, per se loquendo, sit necessarius hic actus ad justificationem, sicut sunt amor Dei, et dolor de peccatis, et propositum non peccandi de cætero. Quamvis moraliter vix fieri possit, quin homo jam credens, et amans Deum, et proponens illi placere in omnibus, si simul actu cogitet de baptismo, ejusque necessitate, statim illum desideret, ac proponat suscipere, cum primum possit. Hæc tamen moralis necessitas magis oritur ex propensione voluntatis suppositis prioribus actibus, quam ex speciali institutione, aut præcepto habendi statim talem actum, ut dixi, quia hoc revera neque est expresse traditum aut scriptum, nec necessario sequitur ex institutione ac necessitate baptismi, ut ostensum est.

9. *Secundus dicendi modus.* — Secundus modus dicendi alia distinctione utitur, nimirum, ad comparandam justitiam in hac vita, non esse necessarium desiderium explicitum, sed sufficere implicitum; ad obtinendam vero gloriam in alia vita, necessarium esse, ut in hac vita aliquando præcedat explicitum baptismi desiderium. Ita sentit Cano, Relect. de Sacram. in gen., part. 2, et Relectione de Pœnit., part. 4, qui videtur fundari in hoc, quod de necessitate fidei explicitæ Christi ad justitiam vel gloriam, simili distinctione usus est. Verumtamen hæc distinctio nec de fide ipsa habet fundamentum, et multo cum minori probabilitate ad baptismum applicatur, si sermo sit de necessitate simpliciter. Nam per se loquendo, interior dispositio, quæ sufficit ad justitiam, potest etiam sufficere ad gloriam, si non occurrat nova aliqua obligatio, absque excusatione vel impedimento implendi illam. Sed fides et voluntas implicita baptismi sufficit ad justificationem. Ergo potest etiam sufficere ad gloriam, quia potest contingere, ut vel propter vitæ brevitem,